

Har du råd att bygga svart?

Kommunerna ska besluta om byggsanktionsavgifter i de fall där byggherren "byggt svart" eller på annat sätt inte har följt gällande lagstiftning, och det kan det få stora ekonomiska konsekvenser både för privatpersoner och för företag.

Innan byggnation kan påbörjas måste du få ett startbesked från byggnadsnämnden. Innan åtgärden (byggnaden) tas i bruk måste du få ett slutbesked från byggnadsnämnden.

STARTBESKED

I startbeskedet fastställer byggnadsnämnden din kontrollplan, som visar vilka kontroller som ska göras, vad som ska kontrolleras och vem som ska göra det. Om byggnadsnämnden ska göra ett arbetsplatsbesök ska det också finnas med i kontrollplanen

SLUTBESKED

Byggnadsnämnden ger ett slutbesked när du har visat att alla krav är uppfyllda, att klimatdeklaration är inlämnad (om en sådan behövs) och nämnden inte har funnit någon anledning att ingripa. De åtgärder som du har angett i

lovet eller anmälan ska anses vara slutförda i och med att slutbesked utfärdas. Du får inte ta en byggnad eller annan anläggning i bruk (till exempel flytta in i den) förrän du har fått ett slutbesked. Du kan få slutbesked även om det finns mindre brister.

Avgifterna om man inte följer detta är mycket kännbara, här följer några exempel.

EXEMPEL PÅ UNGEFÄRLIGA AVGIFTER OM MAN INTE INVÄNTAR STARTBESKED

Påbörja utan lov, utan startbesked för nybyggnad av en enplansvilla på 200 m² bruttoarea:

43 000 kronor

(bruttoarea, BTA, är summan av arean av samtliga våningar, mätt vid omslutande ytterväggars utsidor).

Påbörja utan lov och utan startbesked för tillbyggnad på 50 m² av en enplansvilla bruttoarea:

40 000 kronor

Påbörja utan lov, utan startbesked för en komplementbyggnad, till

exempel ett garage på 50 m²
bruttoarea:

25 000 kronor

Påbörja byggnation för ändrad
användning utan lov och utan
startbesked, exempelvis från
lägenhet till kontor för en
bruttoarea på 100 m²:

77 000 kronor

Påbörja en fasadändring utan
lov, utan startbesked med
en fasadarea på 150 m² utan
startbesked:

12 000 kronor

Avgiften för att installera en
eldstad utan anmälan, utan
startbesked:

6 000 kronor

Om man påbörjat en byggnation
utan startbesked men har fått
bygglov eller gjort anmälan, ska
byggsanktionsavgiften sättas
ned till hälften.

EXEMPEL PÅ UNGEFÄRLIGA AVGIFTER OM MAN TAR I BRUK FÖRE SLUTBESKED

Ta en ny enplansvilla på 200
m² bruttoarea i bruk utan
slutbesked:

29 000 kronor

Ta ett nytt garage på 50
m² bruttoarea i bruk utan
slutbesked:

4 800 kronor

Ta en ny industribyggnad på
500 m² bruttoarea i bruk utan
slutbesked:

92 000 kronor

Ta en byggnad i bruk vid
ändrad användning för ett
flerbostadshus med en berörd
bruttoarea på 100 m²:

15 000 kronor

Om flera olika lovpliktiga eller
anmälningspliktiga åtgärder
gjorts utan tillstånd så adderas
summorna.

Avgifterna regleras i plan- och
byggförfordningens nionde
kapitel där det anges att
sanktionsavgifter ska tas ut.

Det högsta belopp som får
dömas ut är:

50 prisbasbelopp (58 800 kr
år 2025), det vill säga **drygt 2,9
miljoner kronor**.

TILLSYNSMYNDIGHET

Det är kommunens byggnads-
nämnd som utövar tillsyn.
Vid överträdelser kan
byggnadsnämnden ingripa.

MER INFORMATION:

Plan- och bygglagen, PBL 11 kap.
51-63 §§ samt 10 kap. 2-4 §§

Plan- och byggförordningen,
PBF 9 kap. §§.

Boverkets föreskrifter och
allmänna råd. Boverket har
en sanktionsberäkningsguide

för beräkning av
byggsanktionsavgift avseende
olovlig åtgärd.

[länk till guide](#)

Kontakta din kommun för att få
veta vad som gäller där du bor.

Byggnaderna på bilderna har inte med texten att göra. Foto: Kajsa Reimers

Omslagsfoto: Anna Jansson Thulin

Tillsynsvägledning framtagen
september 2024.

Länsstyrelserna

www.lansstyrelsen.se